

Vergaderjaar 2022–2023

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3110

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 mei 2023

De druk op de asielopvang is al geruime tijd hoog. Dit wordt als eerst zichtbaar in Ter Apel. Met de gemeente Westerwolde en het COA heb ik afgesproken dat de maximale bezetting in Ter Apel van 2.000 asielzoekers niet meer wordt overschreden. Ik houd me aan mijn woord. Daarom zet ik in op aanvullende kortetermijnmaatregelen, die in lijn zijn met mijn langetermijnstrategie gericht op de aanpak van de opvangopgave via de versterkte provinciale regietafels.¹ Met extra financiële middelen worden via deze tafels oplossingen gecreëerd, bijvoorbeeld door middel van flexwoningen en het aanpassen van panden. Met deze aanpak kunnen de effecten van deze korte- en langetermijnmaatregelen zo spoedig mogelijk intreden.

Kortetermijnmaatregelen

Grootschalige en kleinschalige opvanglocaties en doorstroomlocaties voor statushouders

Ten eerste zijn de provinciale regietafels reeds actief aan de slag om de opvang- en huisvestingsopgave in hun provincie/regio te realiseren. Er wordt erg hard gewerkt aan om oplossingen te creëren voor de grote opgave in de vorm van grote en kleine opvang- en doorstroomlocaties. Ondanks de onvermoeibare inzet van ketenpartners, medeoverheden en maatschappelijke organisaties, waarbij er extra plekken binnenkort en op lange termijn in zicht komen, is voor nu de conclusie dat er op de heel korte termijn plekken te kort zijn en dus meer inzet nodig is. De druk op Ter Apel en de asielketen kan worden weggenomen door het op korte termijn realiseren van grote en kleine tijdelijke locaties. Ik heb aan de medeoverheden gevraagd om op korte termijn tijdelijke en vaste locaties te realiseren. De provinciale regietafels ontvangen dit verzoek formeel per

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 3100.

brief. Dit heb ik gisteren ook met de leden van de Landelijke Regietafel (LRT) doorgenomen.

Uitplaatsen van statushouders

Ten tweede treft het COA momenteel voorbereidingen om het uitplaatsen van statushouders te versnellen. Zoals ik uw Kamer eerder heb bericht, loopt de uitstroom van statushouders achter bij de taakstelling. Er zijn momenteel circa 16.000 statushouders in de opvang van het COA, waarvan 11.000 langer dan de afgesproken 14 weken. Dit zijn mensen die in Nederland mogen blijven en moeten worden gehuisvest door gemeenten. Ik realiseer mij zeer dat de gemeenten en provincies al veel inspanningen hebben gepleegd. Maar tegelijkertijd is er ook de bestuurlijke roep om gestructureerder met opvang en doorstroom bezig te zijn. Om aan de taakstelling te voldoen lopen de gemeenten op dit moment 3.700 statushouders achter op de taakstelling. Hoe het ook zij, statushouders houden een belangrijke opvangplekken van het COA bezet. Daarom is het op korte termijn realiseren van grote en kleine opvang- en doorstroomlocaties het allerbelangrijkst. Daar wordt ook alles op ingezet.

Bestuursovereenkomst Ter Apel

Om alles er aan te doen in Ter Apel niet in de problemen te komen heb ik met het COA afgesproken dat het COA de komende dagen een operationeel plan gereed heeft om statushouders uit te kunnen plaatsen. In dit operationeel plan is de mogelijkheid opgenomen om indien nodig over te kunnen gaan tot het plaatsen van statushouders in hotels en zullen aantallen asielzoekers op reeds bestaande locaties opgehoogd worden. In het uiterste geval zullen ook asielzoekers – desnoods ongevraagd – in hotels worden ondergebracht.

Identificatie en voorportaal

Asielaanvragers worden na aankomst in Ter Apel geïdentificeerd en geregistreerd door de politie. De instroom is al enige tijd hoger dan de verwerkingscapaciteit in de keten aankan en met de MPP-aantallen is helder dat er extra maatregelen nodig zijn. Om te zorgen dat eenieder tijdig is geïdentificeerd, vlot kan doorstromen en de achterstand kan worden weggewerkt, heb ik opdracht gegeven om de capaciteit te vergroten. Op korte termijn zal de politie opschalen. Vanaf de zomer wordt (verdere) opschaling gerealiseerd met extra externe fte, die onder coördinatie van de politie zal werken. Het uitplaatsen van ongeïdentificeerde asielzoekers wordt zo voorkomen dan wel in duur beperkt.

Daarnaast dienen er extra voorportaallocaties te komen. Om Ter Apel te ontlasten is reeds een tijdelijke opvanglocatie gerealiseerd en in gebruik geweest. Deze locatie diende als tijdelijke opvanglocatie voor personen die geregistreerd en geïdentificeerd zijn. Momenteel wordt samen met ketenpartners en betrokken partijen hard gewerkt aan de realisatie van een tweede tijdelijke opvanglocatie, waar personen die nog niet geïdentificeerd zijn tijdelijk kunnen worden opgevangen. De hal Expo Assen met een capaciteit van 500 personen wordt vanaf 1 juli ingezet als een eerste dergelijke voorportaallocatie.

Doelgroepbeperking

Om te zorgen dat een ieder zo vlot mogelijk kan doorstromen en Ter Apel wordt ontlast, is het van belang dat zo veel mogelijk beschikbare plekken kunnen worden benut. Op dit moment staan er bedden leeg als gevolg van beperkingen t.a.v. het plaatsen van doelgroepen of andere afspraken

met gemeenten. Deze plekken heeft het COA hard nodig. Ik doe daarom nogmaals de oproep om geen restricties te hanteren ten aanzien van de te plaatsen doelgroep op (crisisnood)opvanglocaties. Hoewel ik begrip heb voor de maatschappelijke dynamiek die de komst van een locatie met zich kan meebrengen, leiden dergelijke restricties er in de praktijk toe dat er veel plekken niet inzetbaar zijn. In het uiterste geval zullen asielzoekers – desnoods ongevraagd – op opvanglocaties die restricties hanteren worden ondergebracht.

Langetermijnmaatregelen

Zoals eerder aan Uw Kamer bericht, is een aanpak met een aantal maatregelen opgesteld, om op lange termijn de druk op de asielketen te verlichten.² Het kabinet versterkt en stimuleert de governance van het Rijk met de medeoverheden, opdat een integrale en gezamenlijk afstemming ten behoeve van het opvangen van asielzoekers plaatsvindt. Het gebruik van de provinciale regietafels, waar de afstemming verloopt, is cruciaal bij het aanpakken van de opvangopgave. Er zijn vanuit het kabinet financiële middelen beschikbaar gesteld, onder andere met de voorjaarsnota, om via de provinciale regie tafels oplossingen te zoeken, bijvoorbeeld door middel van flexwoningen en het aanpassen van panden. Daarnaast voert het COA maatregelen uit die maximaal 19.000 extra bedden moeten opleveren. Hierbij gaat het om het realiseren van zowel grootschalige en kleinschalige locaties. Het COA werkt hierin samen met maatschappelijke organisaties zoals hulporganisaties en kerken. Ook ondersteunt het kabinet gemeenten bij de huisvesting van statushouders. Deze maatregelen in samenwerking met de provinciale regietafels hebben tijd nodig. De kortetermijnmaatregelen dienen daarom ter bekrachtiging van deze langetermijnstrategie, zodat het effect van zowel de korte- en lange termijnmaatregelen zo spoedig mogelijk kan intreden.

Verdere inzet

Overlast en pilot PBL

Het draagvlak voor de opvang van asielzoekers wordt ondermijnd door asielzoekers die zorgen voor veel overlast en/of criminaliteit. Overlastgevendende asielzoekers moeten zo snel mogelijk gestraft worden en uit ons opvangstelsel. Snel beslissen op het asielverzoek van mensen met een kansarme aanvraag moet kwaadwillenden ontmoedigen om naar Nederland te komen. Daarom ben ik bezig met het opzetten van proces beschikbaarheidslocaties (hierna PBL). Een PBL biedt opvang aan vreemdelingen met een asielaanvraag met een hoog afwijzingspercentage, de zogenaamde kansarme asielzoekers. In de PBL geldt een sober opvangregime en de huisregel dat de asielzoekers te allen tijde beschikbaar zijn voor de asiel-, beroeps-, en vertrekprocedure.

Voordat een PBL ingericht zal worden is, in gezamenlijkheid met de gemeente Westerwolde, besloten om een pilot PBL te starten op de ketenlocatie in Ter Apel. Het is de bedoeling dat gestart wordt met de versnelde afdoening van een aantal kansarme asielaanvragen dat in de loop der tijd uitgebreid wordt. Ook met andere gemeenten blijf ik in gesprek over mogelijkheden voor een PBL.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

² Kamerstuk 19 637, nr. 3100.